

עומק הפשט

בס"ד, יום ג' פרשת פנחס כ' תמוז תשע"ח,
מסכת נדרים - דף נב.

בירורי הלכה אקטואליים מפי גדולי ופוסקי
הדור שליט"א. לעורר לב המעיין, ואין לסמוך
על הדברים הלכה למעשה.

גליון נושא:

'חרקים בתות שדה'

פנינים

זהירות!

אכשר דרא: בעבר לא היה מודעות גדולה כל כך
על נגיעות חרקים בכל המאכלים בכלל, וב'תות
שדה' בפרט. עד לא מזמן, אכלו תותים בשטיפה
רגילה בלבד.

ירידת הדורות: על הפסוק (משלי טז ז) בְּרִצּוֹת ה'
דְּרָכַי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ, כותב המדרש
(בראשית רבה פרשה נד סימן א) אמר רבי ברכיה,
לרבות מזיקי ביתו, כגון יתושים ופרעושים
וזבובים.

מסביר החתם סופר (ליקוטים פרשת בהר) את
דברי המדרש, שבגלל העבירות יש תולעים בפירות,
כאשר משיח יגיע כבר לא יהיה תולעים באוכל.
(עיין אור החיים פרשת שמיני). לפי דבריו אפשר
לומר, שבדורות האחרונים שנתרבו העוונות והאור
מזהם, נתרבו גם התולעים והחרקים במאכלים.

ועוד, כיום 'שיירות מצויות' לתולעים, כאשר
מעבירים פירות וצמחים ממדינה למדינה, כל
התולעים מכל העולם מגיעים לכל מקום. אבל
בעבר, בכל מדינה היה רק זן התולעים של אותו
מקום.

הפלא יועץ (אות ב ערך בדיקה) כותב כי בפרי
התותים העידו שיש תולעים שאי אפשר למצואם
על ידי בדיקה, וירא שמים ינהג בהם אסור לגמרי.
שהרי בתולעת אחת יש ארבע לאוין, ובאכילת
נמלה ושרץ העוף יש חמש לאוין. ועלול להיכשל
במאות לאוין.

עקבתא דמשיחא: דבר נחמד, כותב רבי רפאל
עמנואל חי ב"ר אברהם ריקי זצ"ל ממקובלי צפת,
בספרו הון עשיר (אמסטרדם תצ"א מסכת סוטה
פרק ט), בעקבתא דמשיחא יראי חטא שבודקים את
המאכלים מתולעים, ימאסו אצל המון העם.
והאמת שיש תולעים תהיה נעדרת, כי לא ירצו
ההמון להסתכל ולבדוק אם נכונים דבריהם. ❖

מאכל כשר

נותן טעם: מבואר במשנה (נדרים דף נב.) הנודר
מן הדבר ונתערב באחר, אם יש בו בנותן טעם -
אסור. ובר"ן שם (ד"ה וקשיא) כתב את יסודות דיני
ביטול.

כעת, יש לנו הזדמנות לברר, האם ובאיזה אופן
מותר לאכול פרי שחזקתו נגוע בחרקים ותולעים.
ומה הדין בביטול, כאשר ריסק וערבב מאכל נגוע
במאכל נקי, ואיך הדין אם בישראל יחד. במאמר זה
נתמקד במאכל החביב - 'תות שדה', שבעבר הוחזק
לנקי, וכיום הוא ידוע כחזקת נגוע.

1. ברכת התות

'תות עץ' גדל כמו כל פרי עץ רגיל, וברכתו 'בורא
פרי העץ'. 'תות שדה' גדל כמו שיח צמוד קרקע, כל
שנה הגבעולים הרכים אינם מתקשים אלא נובלים,
ורק השורשים נשארים באדמה. בשנה הבאה
השורש מוציא ענפים חדשים, שעליהם צומחים
פירות. (כיום, נוטעים את שיח התות, כל שנה
מחדש). לשיטת הרא"ש שיח שענפיו רכים אינו
דומה לעץ, וברכתו 'האדמה'. לשיטת הגאונים שיח
שהגבעולים שלו כלים בחורף, אינו דומה לעץ,
וברכתו 'האדמה'. לשיטת התוס', כיון שהשורשים
נשארים בקרקע, ברכתו 'העץ'.

נפסק בשו"ע (סימן רג סעיף ב) על התותים
הגדלים בסנה, מברך 'בורא פרי האדמה'. מסביר
הרמ"א כי עץ נחשב רק אם העלים יוצאים מהעץ,
אבל העלים של התות יוצאים כל פעם מחדש
מהשורש, כי הענף שלו כלה לגמרי, ולכן ברכתו
'האדמה'. וכתב החיי אדם (נשמת אדם חלק א כלל
נא סעיף ז) הובא במשנ"ב (סימן רג ס"ק ג) פירות
אדומים שקורין פאזימקע"ס (=תות שדה) הגדלים
בגנות, לכתחילה יברך עליו 'האדמה', ובדיעבד
כשבירך העץ, יאכל מעט כדי שלא תתבטל הברכה,
ולא יותר. ויברך האדמה על מאכל אחר, ויפטור את
התות.

וכתב בספר **וזאת הברכה** (עמוד 402 הערה פב) 'תות שדה' המצוי כיום, ספק אם הוא התות שדיבר עליו השו"ע, אולם הורה הג"ר יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שמכל מקום מין ירק הוא, וברכתו 'אדמה'. והוסיף בספר **וזאת הברכה**, כיון שיש דעות שברכתו 'העץ', אם בירך בטעות על תות שדה 'בורא פרי העץ', יצא בדיעבד. ויאכל רק מעט בשיעור שלא תהיה ברכתו לבטלה. ובספר **שערי הברכה** (עמוד תשפג) כתב שאם בירך העץ יצא בדיעבד, כיון שהוא ספק 'העץ', ולא הגביל שיאכל רק מעט.

וכתב הג"ר **צבי ובר שליט"א** (דברי הלכה סימן רג) כיון שלגבי ערלה נוקטים שהוא ודאי ירק, לכן בארץ ישראל אם בירך העץ על 'תות שדה' לא יאכלנו, משום 'תרתית דסתרי', שבאכילתו אחרי ברכת העץ הוא מחשיבו לפרי עץ, ואסור לאכלו משום ערלה.

והורה הג"ר **שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל** (ותן ברכה עמוד 405) שגם תות מרוסק ברכתו 'אדמה', למרות שאין ניכר הפרי, כדין תמרים מרוסקים.

2. כל התותים בחזקת נגועים!

חובת בירור: נפסק בשו"ע (יורה דעה סימן פד סעיף ח) כל מיני פירות שדרכן להתלע כשהם מחוברים, לא יאכל עד שיבדוק הפרי מתוכו, שמא יש בו תולעת. מדברי השו"ע אנו לומדים כמה חשוב, לעורר את המודעות לנושא תולעים במאכלים, שהרי יש חובת בירור בדרכו להתלע. לדוגמה; כמעט כל פירות הקיץ טעונים בדיקה, חלק מהגרעינים והפיצוחים אסורים באכילה ללא בדיקה. לאחרונה פורסם מטעם בד"ץ העדה החרדית שחייבים לנקות היטב בצל ושיני שום.

מקדמת דנא, היו אוכלים את כל סוגי התותים, ולא היה ידוע שהוא נגוע בחרקים. מלבד מעטים שידעו את המציאות, והקפידו לא לאכול תותים. לאחר אינספור בדיקות וניסיונות רבים בשלושים שנים האחרונות, התברר שתות שדה בחזקת ודאי נגוע, גם אלו שכלפי חוץ נראים יפים, שלמים וטובים. לדברי המומחים, אין הבדל בין מדינות הגידול, שכן בכל ארצות המוצא, נמצא שהתות בחזקת נגוע!

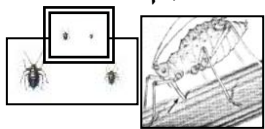
מספר ניסיונות לגדל 'תות שדה' ללא חרקים במשך עשרים וחמש שנים נכשלו. בשנה זו - חורף תשע"ח שווקו 'תותי שדה' בחזקת נקיים, בהשגחת בד"ץ שארית ישראל. בתחילת הקיץ עלתה רמת הנגיעות, והתנו את השיווק - ההיתר למאכל, רק אחר ניקיון יסודי של הפרי. בחודש אדר הפסיקו לגמרי את השיווק, כי רמת הנגיעות עלתה, וקשה לנקות עד שיסורו כל החרקים.

זמן הגידול הטבעי של התות הוא בקיץ. עקב העובדה שלאחרונה מגדלים את התות גם בחורף, להגדיל את התפוקה, גדלה גם בעיית החרקים, משום שבכדי שלא ינזק התות מהגשם והרוחות, מכסים את השיח בריעות, והכיסוי הינו כר נרחב לתולעים וחרקים.

3. מיני חרקים המצויים ב'תות שדה'

שים לב, לרוב מדובר בחרקים זעירים, שבמבט ראשון חלק גדול מהאנשים לא יבחינו בהם, אך במבט מעמיק ניתן לראות אותם, גם ללא שימוש באמצעי עזר כמו זכוכית מגדלת או מיקרוסקופ, וממילא יש להתייחס אליהם כאל חרקים אסורים. אם יש סדק ושקע עמוק בתות שמגיע עד חלל הפרי, עלולים חרקים לחדור דרכו לתוך בשר הפרי.

להלן הסוגים העיקריים של החרקים המצויים בתותים (התמונות המוקפות בקו כפול הם בערך בגודלם האמיתי);

א. **כנימת העלה (GREENFLY):** זבובון קטן בצבע צהוב-ירקרק, אורכה של הכנימה נע בין חצי מילימטר לשני מילימטר, צורתה החיצונית נראית כמו גרגיר קטן של תות, ונמשכת בעיקר לעלה כותרת הירוק של התות, אבל מצויה גם על הפרי עצמו. כנימה מתה, נראית כמו לכלוך קטן בצבע אפור או לבן.

ב. **אקרית (SPIDER MITES):** יצור קטן מאד, גודלו כשליש מילימטר, צבע לבן או חום-אדמדם, במבט שטחי האקרית נראה כמו גרגיר חול. קשה להבחין בקיומו על הפרי, שהוא קטן מאד, וצבעו דומה מאד לפרי.

ג. **תריפס (THRIPS):** חרק קטן מעוטר כנפים, צהוב, מאורך, גודלו חצי מילימטר עד מילימטר, בדרך כלל התריפס מסתתר מתחת לגרגיר התות, וקשה להוציאו מהמחבוא ולהסירו.

ד. זבוב תסיסה (FRUIT FLY), רימות (MAGGOTS): זבוב הנמשך אל התות, ומטיל בתוכו ביצים, מהביצים בוקעות רימות (=זחלים), ולפעמים חודרות אל הפרי.

ה. פסוקאים (WOODLICE): חרקים אפורים בגודל חצי מילמטר עד שתיים, הרצים במהירות על עלים. כאשר הם מתים גופם נדבק לעלה ואינם יורדים בשטיפה אלא רק עם סבון וכדומה.

4. הוראות ניקוי 'תות שדה' לאכילה

קטנטן: גודל החרקים מזערי, וקשה להבחין בהם בעין, כי הם מאוד דומים לצבע התות. ולכן, הרוצה לאכול 'תות שדה' נקי מחרקים, לא יסמוך על העובדה שהוא לא רואה חרקים על הפרי, אלא עליו לפעול לפי ההוראות דלהלן; כבר בקניה, יש לבחור את התותים השלמים היפים, ולא 'התאומים' או 'הסדוקים' שבהם מצוי נגיעות רבה, וקשה לנקותם לגמרי.

אופן א' - קילוף: לכל הדעות, אפשר לאכול את התות אחרי קילוף שכבה דקה מבשר התות מכל הצדדים עד להסרת כל השקעים, (לסלק את כל מקומות המסתור של החרקים, בשקעים ומתחת הגרעינים), ולאחר מכן לשטוף אותו תחת זרם מים חזק.

אופן ב' - ניקיון: אופן נוסף להכשיר את התות באכילה, לחתוך את העלה הירוק העליון, ביחד עם שכבה דקה בעובי כמילימטר מבשר הפרי (לא מספיק לתלוש את העלה, כי החרקים שמתחת העלה נשארים דבוקים לפרי). להשרות את הפרי במי ניקוי (סבון כלים, דטרגנט) למשך 3 דקות ויש מקילים לדקה וחצי (לא מומלץ להשרות לזמן רב, שלא לקלקל את הפרי), לסובב את הפירות בעדינות בכלי - שיכנס הסבון לכל הצדדים, ולשפשף היטב ביסודיות תחת זרם מים, תוך כדי הפיכתם מצד לצד. חוזרים על פעולת השטיפה עוד פעמיים.

לדעת הג"ר משה ויא שליט"א וכן מורים בועד הכשרות של הבד"ץ, אין אפשרות להסיר התולעים בשרייה ושטיפה בלבד, כי בכל הבדיקות שנערכו אחרי הניקוי הוכח שאין אפשרות לנקותו לגמרי, ונשאר חרקים גם אחרי שפשוף. ומותר באכילה רק על ידי בישול (שאז התולעים נמסים), או טחינה שאז מתבטל האיסור ברוב (כדלהלן). מאידך לדברי הג"ר שניאור זלמן רווח שליט"א אחרי הניקיון היסודי מותר לאכול את הפרי כמות שהוא, בתנאי שהתות יעבור תחת זרם מים עם ספוג או מברשת רכה על כל חלקי הפרי, ובפרט במקומות מסתור.

5. ביטול חרקים על ידי טחינה ובישול

ביטול: כדי להתיר באכילה פרי שהיה נגוע בחרקים, על ידי ביטול, אנו צריכים לבטל שני דברים, את גוף החרק האסור. ואת טעמו. טעם חרק - לדעת הרמ"א (יו"ד סימן פד סעיף ט) תמיד יש שישים בפרי כנגד הטעם, ובטל. והביא הש"ך שנחלקו הפוסקים באופן שהפרי קטן ואין שישים כנגדו האם אסור. אמנם יש אומרים שתולעת טעמו פגום ואינה אוסרת כלל (תורת חטאת לרמ"א, ס"ז). גוף החרק: חרק שלם - אינו בטל ברוב, כיון שהוא 'בריה' וחשוב ולא בטל. גם חלקי חרק הניכרים לעין המעורבים באוכל אינם בטלים כיון שאין זה מוגדר כ"תערובת". רק חרק טחון דק ואינו ניכר כלל - אינו 'בריה' ובטל. גם על ידי בישול יתכן שהחרק יתפורר ולא יהיה ניכר ואז מתבטל בתערובות.

בישול: גם כשאינו יודע בביורר שהתפוררו החרקים על ידי הבישול, מותר כשאי אפשר לבדוק, כמבואר ברשב"א הובא בש"ך (יו"ד סימן פד ס"ק כט) באוכל שיש מיעוט המצוי שיש בו תולעים ועבר ובישלו בלי בדיקה, מלבד הספק אם יש בו תולעת, יש ספק נוספת אולי התולעת נימוחה על ידי הבישול ונתבטלה בתערובות, ולכן מותר באכילה כשאינו יכול לבדוק, מדין ספק ספיקא. אמנם מעיד הג"ר משה ויא שליט"א בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל שבאופן שידוע שעל ידי הבישול אין התולעת משתנית, לא שייך ההיתר של הרשב"א.

בנידון דידן, אפשר להקל לנקות התות היטב כדי לייצר ספק אחד, אולי כבר אין בו חרקים, ואז לבשל, ונולד עוד ספק, אולי החרק כבר התפורר והתבטל בתות, ומותר מטעם ספק ספיקא.

אין מבטלין איסור לכתחילה: מבואר בשו"ע (יו"ד סימן צט סעיף ה) שאסור לבטל איסור לכתחילה, ולכן אסור לטחון את החרק בכדי לבטלו. ואם עבר וביטל, קנסו רבנן את המבטל ומי שביטלו בשבילו, שהמאכל אסור. והורו הג"ר יוסף שלום אלישיב זצ"ל, הג"ר שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ויבדלחט"א הג"ר ניסים קרליץ שליט"א (בדיקת המזון כהלכה חלק א עמוד 140 הערה 12) שמותר למפעלים לטחון עלי פטרוזיליה נגועים אחרי ניקיון יסודי, כי אז יש רק ספק תולעים, ובאופן כזה נחלקו גדולי הפוסקים אם מותר לבטל, וסומכים להקל. בוועדת מהדרין תנובה וכן בד"ץ העדה"ח, מדקדקים

לבדוק מדגם של התותים גם אחרי הניקיון, ולוודא שהם נקיים לגמרי, שמכל מקום חוששים משום איסור ביטול לכתחילה.

חזקת איסור: לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, הגר"ש ואזנר זצ"ל, ויבלחט"א הגר"נ קרליץ שליט"א (בדיקת המזון כהלכתה חלק א פרק ד אות ז) מאכל המוחזק כנגוע והסירו ממנו את רוב התולעים, אך ברור שמקצתם נותרו במאכל, דינו נשאר כ"מוחזק בתולעים" ולא כ"מיעוט המצוי". לפי זה מובן שאין היתר לאכול התות אחרי הניקוי באופן שיש עוד חשש קטן לתולעים. גם הגר"א רובין שליט"א - אב"ד בד"ץ מהדרין רחובות, סובר שלא מספיק ניקוי ושטיפה להפקיע חזקת איסור, עד שיבדקנו היטב אחרי הניקוי. ואינו דומה לקמח שהוחזק למתולע ויוצא מחזקת איסור על ידי הניפוי ללא בדיקה, כי בקמח אין אפשרות לבדוק, אבל בתות כיון שיכול הוא חייב לבדוק. מאידך מעיד הג"ר משה ויא שליט"א ששמע מהגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל שהניקוי הוא תחליף לבדיקה, ומותר ללא בדיקה.

ולכן הנוהל בועד הכשרות של העדה החרדית, שבכדי להתיר תות לתעשייה, התות עובר ניקוי יסודי (3 שטיפות, ושפשוף במכונה מיוחדת). במהלך הניקוי ולאחריו, נערך בדיקה מדגמית שאין נגיעות. לפי הוראת הג"ר יעקב בלוי זצ"ל עד 1% נגיעות (תות אחד נגוע מתוך 100 תותים = קילו עד קילו וחצי) אינו פוסל את הסחורה, מדין 'מיעוט שאינו מצוי', יותר מ-1% ומעלה התוצרת נפסלת. גם אחרי המדגם, התותים מיועדים רק לטחינה או בישול, ולכן אינו נמכר לצרכנים פרטיים שלא ידקדקו בהוראות, כי אם לתעשייה. וכן הורה למעשה הגר"ש אלישיב זצ"ל, תות לאחר שניקה אותו אם נמצא רק באחד ממאה (=1%), נחשב 'מיעוט שאינו מצוי', ואפשר להקל באופן כזה לבטל הספק איסור לכתחילה.

6. יוגורט תות, נקטר תות, גלידה תות...

חתיכות תות: במפעלי המזון מיוצרים מגוון מוצרים המכילים חלקי פרי תות, כמו 'ריבה' עם פרי טחון, 'גלידה' בטעם תות המכיל חתיכות פרי, יוגורט ו'יופלה' המכיל חתיכות פרי, משקאות 'נקטר' המכילות מחית פרי. כל אותם מותגים המשווקים, בהשגחת וועדי כשרות למהדרין, מותרים באכילה ללא בדיקה, שכן התות טחון או מבושל.

תות מסוכך: תות שדה מסוכך, מושרה במשך כמה חודשים בחומרים כימיים חריפים, ועקב המעבר של תהליך כימי ארוך (המסיר את כל טעם ומרקם הפרי ונראית ככדור לבן, ואחר כך מוסיפים טעם וצבע מאכל ודמוי גרעינים כדי שיראה כמו תות, ויתכן שברכתו 'שהכל'), אין כל חשש לחרקים.

תות קפוא: יש שרצו להתיר לשווק תותים קפואים כעבור 12 חודשים מההקפאה, על פי המבואר בגמ' חולין (דף נח). ונפסק בשו"ע (יו"ד סימן פד סעיף ח), כל בריה שאין בו עצם - אינו מתקיים "ב חדש, ולכן אם שהה הפרי 12 חודש אחרי התלישה מהעץ, אוכל בלא בדיקה. אמנם אם נשמר הפרי בדבש וכיוצא, אין התולעים מתפוררות ואסורים לעולם כמבואר בשו"ע (סעיף יב). יש שטענו שכעבור 12 חודשים מההקפאה, החרק כבר לא קיים בעולם, והפרי מותר באכילה. אולם נחלק עליהם הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שעדיין הפרי אסור באכילה, שעניינו רואות שבהקפאה החרקים מתקיימים ונשארים בשלימותם גם כעבור 12 חודשים.

טעם תות: מוצרים ב"טעם תות שדה", לא ראו תות מעולם, ואינו מכיל פרי, (התמונה נועדה להמחשת הטעם בלבד). דוגמאות: כמו משקאות מתוקים בטעם תות, ריבה בטעם תות, גילה בטעם תות, ארטיק בטעם תות, ממתק בטעם תות, ג'לי בטעם תות.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **ברכת התות:** 'תות עץ' ברכתו 'בורא פרי העץ'. 'תות שדה' ברכתו 'בורא פרי האדמה'. ואם בירך בטעות על 'תות שדה' 'בורא פרי העץ', יאכל רק מעט בשיעור שלא תהיה ברכתו לבטלה. ויש אומרים שיצא בדיעבד.
- ב. **תות נגוע:** תות עץ מאז ומעולם ידעו שהוא בחזקת נגוע. 'תות שדה' למרות שבעבר החזיקוהו כפרי נקי, כיום אין חולק שהתות בחזקת נגוע (כנימת העלה, אקרית, תריפס, זבוב תסיסה, רימות, זחלים, פסוקאים), ואסור באכילה ללא ניקוי כדן.
- ג. **הוראות ניקוי:** יש לבחור את התותים השלמים היפים ולא התאומים או הסדוקים. יש ב' אופנים להכשיר את התות באכילה, א' יקלף את כל הפרי עד שלא נשארו שקעים, וישטוף היטב אחרי הקילוף, ואז הפרי מותר באכילה כמות שהוא. ב' יש לחתוך את העלה העליון עם מעט מהפרי,

להשרותו במי סבון למשך שלוש דקות ויש מקילים לדקה וחצי (ולא לזמן מרובה, שלא יתקלקל הפרי), לסובב את הפירות בכלי, ולשפשף היטב ביסודיות תחת זרם מים, רצוי לחזור על פעולת הניקוי 3 פעמים. לדעת הג"ר משה ויא והבד"ץ עדיין אין הפרי מותר אלא על ידי טחינתה הדק היטב או על ידי בישולו. יש רוצים להתיר גם באכילה, כאשר מנקה כנ"ל עם ספוג או מברשת רכה על כל חלקי הפרי ובפרט במקומות מסתור.

ד. טחינה: מותר לטחון פרי שהיה נגוע, כאשר הוא בגדר ספק אחרי ניקוי, ואין בכך משום מבטל איסור לכתחילה. ויש מדקדקים לבדוק לפני הטחינה. ❖

זכות התורה של

אלפי קוראי

הגיליונות יעמוד

לעילוי נשמת הרב

החסיד רבי אליהו בן

הרב בן-ציון זצ"ל

נלב"ע י"ט תמוז

תשע"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

הודעה:

נשארה כמות

מצומצמת של אוגדן

גיליונות 'עומק הפשט'

(1-135)

המחיר 30 ₪

ניתן להשיג בחנות

'ספרי הישיבה' רחוב

בית ישראל 3 ירושלים

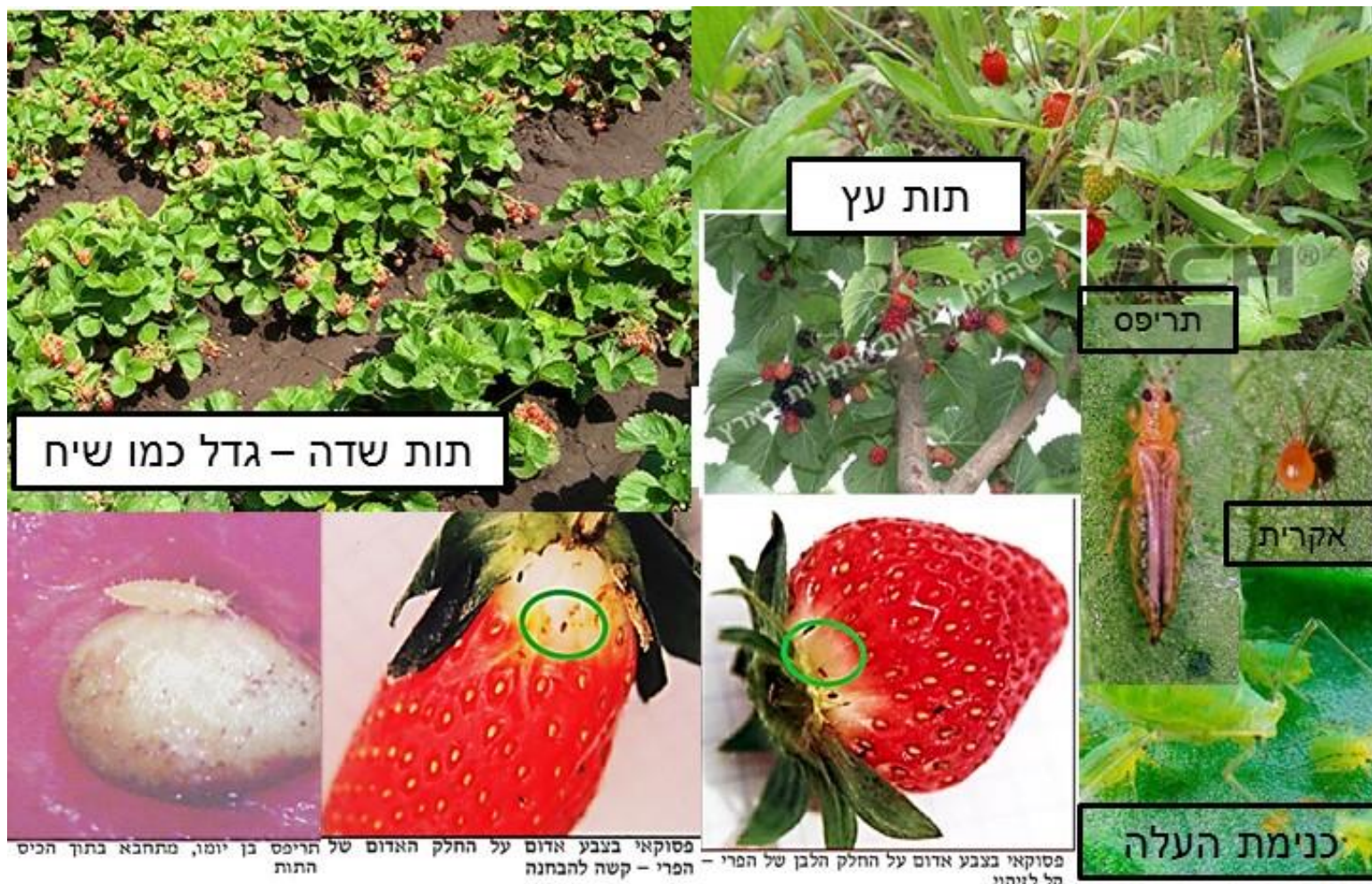
הנושא לשבוע הבא;

'קלי צום' בשבת - עניינא דיומא

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.
וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

פסוקאי בצבע אדום על החלק הלבן של הפרי - קשה להבחנה
פסוקאי בצבע אדום על החלק האדום של הפרי - מתחבא בתוך הכיס התות

בשלהי דקייטא:
יש להזהר
ביותר בבדיקת
מוצרים רגישים
מחשש תולעים,
ובמיוחד
בקטניות,
פיצוחים, אורז,
תבלינים,
קמח וקמח
מזה, פסטות
ואטריות, פירות
יבשים, וכדומה.

**זהירות
בתולעים**

נגיעות בתות שדה

**תות שדה לאחר קילוף השכבה החיצונית
כולל הגומות**

ערכנו בדיקות רבות באופנים שונים ועמל רב, ליעילות השטיפות להסרת חרקים בתות שדה - ונוכחנו כי השטיפות כפי מה שהיה מקובל אינן יעילות מספיק, ועלולים להישאר חרקים בודדים.

חלק מסוגי החרקים מסתתרים בשקעים של זרעי התות על כל הפרי. התברר כי גם בתות יפה ואיכותי מצויים מקומות מסתור וסדקים.

החרקים שנמצאו הם בעיקר תריפסים צעירים, אקריות, כנימות עלה ופסוקאים.

במאפיות וקייטרינגס שבהשגחת הבד"צ נאסר השימוש בתות שדה טרי.

במוצרי תעשייה - רק לאחר בדיקת מומחים מטעמנו כפי הוראת הרבנים עוברים התותים בישול וריסוק. (כמויות גדולות מהבדיקות נפסלו, ולכן יש מחסור במוצרי תות).

חשש תולעים בתות שדה

אנו חוזרים ומפרסמים בזה הוראת הרבנים:

ראוי שלא להשתמש כלל בתות שדה טרי

(גם לא אחרי שטיפות)

מותר לכתחילה על ידי קילוף כל הפרי עד להסרת כל השקעים והורדת העלים עם מעט מבשר הפרי ולשטוף היטב תחת זרם מים.

תות טרי לצורך ריסוק דק בבלנדר

אפשר להקל לאחר הורדת העלים עם מעט מבשר הפרי, שריית התות לשלוש דקות עם מעט מי סבון ושטיפה טובה בזרם מים (שלוש פעמים), וריסוק דק בבלנדר. (פרי רך ורקוב יש להוריד חלקים אלו ולחצות כל פרי שיש בו חריץ או סדק).

**מדריך
הכשרות**
בד"ץ
העדה החרדית
בהשגחת הבד"ץ
ירושלים
אגודת התורה והמצוות

ימות השנה
תשע"ז